

RECENZIJA

KULTURNE ZNAČILNOSTI SLOVENSKE DRUŽBE IN NJEN ODNOS DO VARNOSTI TER VOJSKE

Konec maja 2021 je izšla znanstvena monografija dr. Janje Vuga Beršnak z naslovom **Kulturne značilnosti slovenske družbe in njen odnos do varnosti: vojska na stičišču zahtev države, pričakovanj družbe in lastne pohlepnosti**. Recenzije so napisali zaslužni profesor ddr. Rudi Rizman s Filozofske fakultete v Ljubljani, dr. Majda Hrženjak, višja znanstvena sodelavka na Mirovnem inštitutu v Ljubljani, in dr. Ljubica Jelusič s Fakultete za družbene vede v Ljubljani.

Monografija ima 180 strani in je izšla v knjižni zbirki Varnostne študije, ki jo ureja prof. dr. Anton Grizold in jo izdaja Založba Fakultete za družbene vede.

Metodološko je monografija razdeljena na tri vsebinske sklope: makro raven, mezo in mikro raven ter individualno raven. Na makro ravni avtorica najprej opiše slovensko kulturo, potem slovensko družbo in varnostno kulturo v kontekstu sprejemljivega »tveganja«, ki ga poimenuje varnostni mehurček, sledi poglavje o slovenski družbi in njeni vojski.

Mezo in mikro raven sta najprej namenjeni prihodnosti vojaških organizacij – kulturi in identiteti, sledi poglavje o spolni reprezentativnosti vojaške organizacije. Ta sklop avtorica sklene s poglavjem o motivaciji za vojaški poklic. V zadnjem delu se avtorica osredotoči na psihosocialni okvir delovanja pripadnic in pripadnikov vojaške organizacije ter na dejavnike tveganja in zaščite zanje ter njihove družine. Predstavljene teme nakazujejo napredek pri preučevanju vsebin iz vojaške sociologije v slovenskem prostoru, in sicer predvsem na področjih zdravja in dobrobiti.

Dr. Janja Vuga Beršnak je izredna profesorica in višja znanstvena sodelavka na Fakulteti za družbene vede. Že njena disertacija je bila posvečena kulturnim vidikom delovanja pripadnic in pripadnikov oboroženih sil v mednarodnih operacijah in

na misijah. Avtorica v tej znanstveni monografiji raziskuje redko predstavljene razsežnosti kulture varnosti, gre za raziskovanje odnosov med vojsko in varnostjo z vidika kulture.

Pri tem izhaja iz raziskav verjetno enega najbolj znanih avtorjev na področju raziskovanja interakcij med nacionalnimi in organizacijskimi kulturami Nizozemca Geerta Hofstedeja, ki je umrl lani v 91. letu starosti. Hofstede je Slovenijo vključil v eno svojih raziskav leta 1991, ko je raziskoval kulturo gospodarskih korporacij (IBM) in že takrat ugotovil to, kar sta potrdili leta 2021 dr. Andreja Terpotec v svoji doktorski disertaciji o nacionalni kulturi v Sloveniji v povezavi s korupcijo in dr. Janja Vuga Beršnak na primeru slovenske družbe in njenega odnosa do vojske. Slovenska kultura je pretežno žensko naravnana. To pomeni, da jo določajo ženske lastnosti, kot so skromnost, pomoč drugim in šibkejšim, skrbnost ter negovanje dobrih medosebnih odnosov, v primerjavi z moško determiniranimi kulturami, za katere so značilni samozavest, moč, odločnost, tekmovalnost in uspeh. Vojaška organizacija in njeno poslanstvo temeljita na moško naravnani kulturi. Njeni pripadnice in pripadniki morajo izkazovati moč, samozavest, odločnost in uspeh. Samo s tako kulturo je mogoče braniti domovino in odvrčati različne pojavnne oblike groženj. Na hitro bi lahko ocenili, da gre v Sloveniji glede na odnos države in družbe do svoje vojske za harmoničen odnos dveh partnerjev, bolj poglobljeno pa avtorica monografije ugotavlja, da imata ti dve različni kulturni determinanti značilnosti, ki jih je nujno treba razumeti, raziskovati in upoštevati pri številnih procesih ter javnih politikah vse z enim samim namenom, kako poskrbeti za varnost in učinkovitost vsakega posameznika v vojski, za družine teh posameznikov in varnost države kot celote.

Monografija prinaša dragocene ugotovitve in povsem drugačen, svež, dobrodošel, nov pogled na razumevanje nekaterih pojavov in značilnosti v širšem mednarodnem okolju, predvsem pa v Sloveniji. Vse od zadnje svetovne finančne krize, ko so se sredstva za Slovensko vojsko vztrajno zmanjševala, je bil vtis, da je vojska v dolgotrajnem krču, ki nikakor ne popusti. Zdelo se je, da gre v odnosu med slovensko državo in družbo do nacionalne vojske za odnos med mačeho in pastorkom, pri čemer prva samo zahteva in ničesar ne daje. Krč je postopoma in po dolgem času popustil. Z novo monografijo bomo bolje razumeli slovensko kulturo, svojo družbo, Slovensko vojsko in njene družine ter naše raznovrstne odnose. Prav pri tem razumevanju ima pomembno vlogo avtorica dr. Janja Vuga Beršnak, ki je v vsem spektru svojega raziskovanja dosledno upoštevala znanstveno metodologijo, zakonitosti, poglede ter različne literaturo in vire, hkrati pa ima sama izkušnjo, kaj je vojaška družina, kaj lepega prinaša in kaj vse zahteva kot pohlepna ustanova.